

"אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם... (כא, א') - רש"י: 'להזהיר גדולים על הקטנים...'

אפשר לפרש שהקב"ה מצווה אותנו להיות זהירים בעבירות הקטנות כמו שאנו נוהרים מהעבירות הגדולות. וכמו בחטא עץ הדעת, שלכאורה מה קרה אם אכלו אדם וחיה מפרי עץ הדעת, וכי חסר לקב"ה פירות? אלא העניין הוא שעברו על דבר ה'. ואם כן, מה לי אם זו עבירה גדולה ומה לי אם זו עבירה קטנה. וככל שהאדם יותר צדיק - כך הוא נוהר יותר מאבק של חטא. ומהמעשה הבא נראה מה זה אצל קדמונינו מושג של חטא.

מעשה באוניה מלאה באנשים, גם יהודים וגם גויים, שבהיותם בלב הים נעשה הים סוער ורוחות עזות השתוללו. האוניה חשבה להישבר, ונתקיים בהם הפסוק "יעלו שמים ירדו תהומות". רב החובל ניגש לקבוצה של היהודים, שהיו בעצם ראש ישיבה עם התלמידים שלו, ואמר לרב ילפי מה שאני רואה פה לא נותר לנו הרבה זמן לחיות. אנא ממך, קום קרא אל אלוקיך. מיד אמר הרב לכל תלמידיו לעלות לסיפון של האוניה, למרות הסכנה הנוראה, וכך עשו.

אמר הרב 'נעשה מעגל, וכל אחד מאיתנו יכנס לאמצע המעגל ויספר את כל העבירות שהוא עשה בחייו, בחדרי חדרים וברשות הרבים. כי אם נעשה כאן דין - יקלו עלינו בדין למעלה'. ובחרו בבחור הכי צעיר שהיה שם, ואמרו לו 'אתה הראשון'. הבחור רצה להתחיל לדבר אבל נחנק מבכי, וכך כמה פעמים, עד שאמרו לו 'זה לא זמן לבכות. תתחיל לספר, כולם מחכים בתור'. הבחור התגבר על הבכי, החל בדבריו ואמר בקול חנוק מבכי "במשך חמש שנים עברתי עבירה חמורה מדאורייתא. עברתי על מה שכתוב בתורה לא תשקרו, ושיקרתי חמש שנים רצופות, יום אחרי יום. וכך היה: ההורים שלי לא הסתדרו בענייני פרנסה בארץ, ועברנו לגור בעיר וילנא. אבא שלי שכר שני צריפים - באחד היינו גרים ובשני אבא שלי פתח חנות, והכל הלך למישרין. החדר שבו אבי ישן היה צמוד לקיר של הגאון מוילנא, ואבא שלי היה נרדם מתוך דברי תורתו של הגאון זצ"ל.

"והנה ביום מן הימים אבא שלי הגיע מהעבודה, אכל משהו, קרא קריאת שמע על המיטה ועמד להירדם, והנה הוא שומע את קולו של הגאון מוילנא זצ"ל לומד מוסר ולא גמרא וקבלה, וחוזר על המשפט 'עוזב חיי עולם ועוסק בחיי שעה' (שחיי עולם זה התורה וחיי שעה זה פרנסה). והרב חזר על אותו משפט חצי שעה, ושעה ועוד שעה, ובמשך כל הלילה. וכמובן שאבא שלי לא הצליח לישון, ובסוף הלילה הלך להתפלל תפילת שחרית בבית הכנסת. חזר לביתו, והנה אמי רואה שעניני נפוחות ואדומות וניכר שמהו מעיק עליו. שאלה אותו 'למה נפלו פניך?', והוא סיפר לה מה אמר הגאון. 'ואם כך הוא חושב על עצמו, שיום ולילה הוא לומד תורה, מה יש לי לומר?', שאל. אמרה לו אמי הצדקנית 'לך תלמד תורה, ואני אנהל גם את החנות'.

"וכן עשה אבא שלי. הפרנסה התמעטה מאוד, עד שביום מן הימים האמא אספה את אחיי הקטנים, ואני הבכור בראש, ואמרה לנו 'יש שתי אפשרויות - או שאבא יחזור לעבוד ויהיה לכם הכל בשפע, או שאבא ימשיך ללמוד ואתם תאכלו רק ארוחה אחת ביום'. ואז ראיתי מבין עינייה שגם ארוחה אחת ביום יהיה קשה לה להביא. לכן קפצתי ואמרתי 'אמא, גם ארוחה אחת אני לא צריך, כיוון שאתמול המנהל אמר שממחר יש ארוחת צהרים בתלמוד תורה'. כך במשך חמש שנים שיקרתי על אמא שלי ואמרתי לה שיש אוכל. ובאמת הייתי אוכל שאריות מפחי הזבל ושל חבריי. וזה היה השקר". (רי יעקב ישראל לוגסי)

אהבת ישראל

חרטה של שוא (המשך)

כְּאִשֶּׁר נִזְקַתְּ עַל יְדֵי אָדָם מְסִים, נַעֲשֶׂקְתָּ בְשִׁכְרָךְ עַל יְדֵי מִי שֶׁשָּׁכַר אוֹתְךָ לְמִלְאָכָה מְסִימָת, נִגְזַלְתָּ וְנִתְרַמֶּיֶת עַל יְדֵי רַמְאֵי וְנוֹכַל, וְאִפְלוּ פְטָרְתָּ מֵעֲבוֹדָתְךָ שְׁלֵא בְצַדִּיק, וְנִרְאָה לְךָ שֶׁנִּהְיָו בְּכֵן כְּמִדַּת סְדוֹם וְעֲמוֹרָה ;
בְּמִקוֹם לְהִכְנִיס הַשָּׂנְאָה, תַּחֲשֹׁב וְתִתְבּוֹנֵן עַד כַּמָּה צָרִיךְ אֶתְּהָ לְהוֹדוֹת לַה' שֶׁלֹּא שָׁם חִלְקְךָ בֵּין פּוֹשְׁעִים אֱלוֹ, שֶׁהִמְתָּאִים בְּיֹתֵר הוּא לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, כִּי הֲלֹא הִמָּה אֲנָשִׁים שֶׁחִיֵּיהֶם אֵינָם חַיִּים. וְכִי בְּכֵן שְׂגוּזִלִים וְחוֹמְסִים הִמָּה אֶת הַבְּרִיּוֹת נִהְיִים הֵם מִכֵּן? וְכִי יֵשׁ בְּכִסְפֶּם בְּרָכָה? וְהֲלֹא כָּל כִּסְפֶּם נֶאֱבָד מֵהֶם וְאֵין הַפְּרוּטָה מְצוּיָה בְּכִיסָם. מְרוּיָחִים כְּבִיכּוֹל מִכָּאן - וּמֵאֲבָדִים אֶת כָּל מְמוֹנָם מִסְּבוֹת אַחֲרוֹת. וְכִי בְּכִסְף גִּזוּל וְעִשׂוּק יִהְיֶה בּוֹ? הֲלֹא רַק צָרוֹת יִהְיוּ לָהֶם מְזָה, וְאִם כֵּן, מִה יֵשׁ לְקַנָּא בְּאֶחָד בָּזֶה? וְאִם אֵין מִה לְקַנָּא בּוֹ - אֵין גַּם עַל מִה לְשִׁנְאוֹתוֹ, אַחַר שֶׁאֵין מִסְכָּן יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. כָּאן הַמִּקוֹם רַק לְהִתְמַלֵּא עֲלֵיו בְּרַחֲמִים וּבִתְפִּילָה שֶׁה' יַחְזִירֵנו לְדָרְךָ הַטּוֹב בְּמִקוֹם לְמַלֵּא אֶת הַלֵּב בְּשִׂנְאָה וּנְקָמָה, וְלִהְשָׁאִיר אֶת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִקְבֹּל בְּאַהֲבָה דִּין שְׂמִים. כִּי אֵין סִפְק כִּי אִם זֶה לֹא הִיא מְגִיעַ לְךָ לֹא הֵייתָ נֶעֱנַשׁ, אֲלֵא שֶׁאוֹתוֹ אֶחָד שֶׁהִזִּיק לְךָ, הוּא חָיַב בְּיַד שְׂמִים, וְגִלְגְלוּ חוֹבָה עַל יְדוֹ שֶׁהוּא יֵהָא הַשְּׁלִיחַ לְהִרְע לְךָ כְּדִי לְהַרְבוֹת עֲנָשׁוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל אֶתְּהָ - אֶת שְׁלֹךְ הֵייתָ צָרִיךְ לְקַבֵּל, אִם לֹא עַל יְדוֹ - עַל יְדֵי מִי שֶׁהוּא אַחַר אוֹ אֲחֵר אוֹ אֲחֵר אוֹ אֲחֵר יוֹתֵר עִגּוֹם, כְּגוֹן עַל יְדֵי חֲלִי אוֹ צַעַר אַחַר שֶׁהִמִּירוּ לְךָ אוֹתוֹ בְּצַעַר זֶה שֶׁצָּעַרְךָ חֲבָרְךָ. לְכוּ, קַח זֹאת לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹתֶיךָ, וְתָן תּוֹדָה לְאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן שֶׁהִנֵּךְ מֵהַחוּטָפִים וְלֹא מֵהַמְחַטִּיפִים, וְלָמָּה, אִם כֵּן, לְךָ לְהִתְחַרֵּט עַל שֶׁנִּבְצַר מִמֶּךָ לְנִקֵּם וְלִהְשִׁיב מִלְחָמָה שְׁעָרָה? הֲלֵפֶךָ - שְׂמַח עַל הַהִזְדַּמְנוֹת שֶׁנִּזְדַּמְנָה לְךָ לְנִקֵּם מְצַנֵּת "לֹא תִקֵּם וְלֹא תִטֹּר", שֶׁהִנֵּךְ לְפָנֶיךָ אֲפִשְׁרוֹת נְקִימָה וּנְטִיחָה וְאֵינְךָ עוֹשֶׂה זֹאת.

כִּי תִבִּין, אִם אֶתְּהָ מִתְחַרֵּט עַל שֶׁאֵינְךָ יְכוֹל לְקַם, זֶה כְּמוֹ שֶׁאֶתְּהָ מִתְחַרֵּט עַל שֶׁאֵינְךָ יְכוֹל לְבַצֵּעַ גְּזֵלָת מְמוֹן שֶׁל מִי שֶׁהוּא וּגְנֵבְתוֹ, אוֹ עַל שֶׁאֵינְךָ יְכוֹל לְבַצֵּעַ חֲלוּל שִׁבְת אוֹ אֲכִילַת גְּבֻלָה וְטִרְפָּה. זֶהוּ בְדִיּוֹק אוֹתוֹ דָּבָר - זֶה אֲסוּר וְזֶה אֲסוּר. וְכִי אֶתְּהָ מִתְחַרֵּט עַל דְּבָרִים שֶׁכְּאֵלֶּה? וְדַאי לֹא! אֲלֵא הִנֵּךְ מוֹדָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהִרְחִיקְךָ מִמַּעֲשִׂים מְגִנִּים אֱלוֹ, וְכִמוֹ כֵּן בְּזֶה תּוֹדָה לַה' שֶׁאֵינְךָ מֵאֲלֵה אֲשֶׁר "שִׁבְעַת תּוֹעֲבוֹת בְּלָבָם" לְשִׁנְאָה וְלִקֵּם וְלָבֵס רַע עַל הַבְּרִיּוֹת. וְזָכַר מְלוֹתָיו הַנְּחַמְדוֹת שֶׁל ה"חֲזוֹן אִישׁ":

"כִּשֶׁם שֶׁאֵין רְאוּי לְחַכֵּם לְכַעַס וְלִנְקָם בְּמַרְעוֹ שֶׁהִרַע לוֹ מִתּוֹךְ שֶׁהוּא חוֹלָה בְּנַפְשׁוֹ - כֵּן אֵין רְאוּי לְנִקֵּם וְלְשִׁנְאָה אֶת הַמַּרְעַע לוֹ מִתּוֹךְ חֲלֵי שְׁחוּלָה הוּא בְּנַפְשׁוֹ הַמְּשֻׁכָּלֶת."

אמונה

סג. על ידי שקר בנדאי תשנא הענוים. (ספר המידות)

סגולה למציאת אבידה

מי שאבדה לו אבידה, יאמר: "אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקדוש ברוך הוא מאיר את עיניהם, מן הקא: ויפקח אלקים את עיניה. (בראשית כא, יט): " וזוהי סגולה למצוא את האבידה. (6)
(6). פניני רבינו הקהילות יעקב (עמוד קיג). ובספר צדקה לחיים (אות שפז) כתב, שיתן תכף ומיד צדקה לעניים, וידליק נר לעילוי נשמת התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, ובעזרת השם ימצא את האבידה, מפני שנברא מלאך מהצדקה, ואותו מלאך יורה לו את הדרך למצוא את אבידתו. וסיים, שהוא בדוק ומנוסה. ע"כ.
אומנם כתב הגאון החסיד רבי אליהו הכהן בספר מדרש תלפיות (ענף אבידה ומציאה), שמי שמאבד איזה דבר, אם ינדור לתת שמן למאור לנשמתו של רבי מאיר, מיד ימצא את האבידה. אולם כל זה דווקא אם לא עבר זמן רב, שאם איבד כסף ועבר זמן רב, אפשר שכבר ביזבז אותם המוצא. ואם איבד בגד, אפשר שהמוצא הוליכו למקום אחר, ואז אין מועיל הנדר שנדר. (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

ראוי להיות רב

בספר מדרגת האדם, מובא מעשה ברב אחד בעיר המבורג שהיה אברך צעיר כאשר נתמנה לכהן בעיר זו. ביום הראשון לשהותו בעיר, באה לפניו אישה תושבת המקום, ואמרה לו שיש לה דין ודברים עם פלוני הגביר, שהיה מנכבדי העיר. שאלה הרב, אם יש באפשרותה להמתין עד מחר, היות והוא עייף עדיין מטורח הדרך. אך האישה מנתה לפניו כמה וכמה סיבות מדוע צריך הדין תורה להתבצע עוד היום.

משראה הרב הצעיר כי הדבר אינו סובל דיחוי, קרא לשמש, ואמר לו: "לך אל פלוני הגביר, ואמור לו שהוא מוזמן לבוא לדין תורה עם אישה פלונית". מששמע זאת השמש, הרגיש שאין הוא יכול לזוז ממקומו מרוב פחד מפני תגובתו של הגביר. בלבו חשב איך יוכל להעזי פניו, ועוד להזמינו לדין תורה עם אישה? אך הרב האיץ בו שיזדרז למלא את שליחותו, ואז יצא השמש לדרך בחיל ורעדה ופיק ברכים. כאשר בא לפתח בית הגביר התגבר עליו הפחד עוד יותר עד שלא יכול היה להיכנס. החל חוזר אנה ואנה לפני חצר הגביר, והמתין בחצרו אולי יצא מעצמו. וכך היה. הגביר יצא מביתו, וראהו עומד בחצרו. שאלו הגביר לפרש מעשיו כאן, החל השמש לגמגם, ובקושי רב הוציא מפיו את דבר שליחותו של הרב. ענה לו הגביר: "אמור לרב שבהזדמנות אחרת אבוא".

חזר השליח אל הרב, ומסר לו את דברי הגביר. שאל הרב את האשה האם היא מסכימה לדבריו, והיא השיבה: "אל נא תאחר אותי כי קשה לי מאד להמתין". שלח הרב את השמש שנית ואמר לו: "לך אמור לגביר כי האישה אינה מסכימה להמתין, ולכן מצווה אני עליו שיבוא עוד היום!" כשמוע השמש כי הוטל עליו ללכת אל הגביר פעם נוספת, נבהל עד למאוד. ידוע ידע כי עשירי המבורג אינם סובלים דברים קשים כאלה, ובמיוחד שבזיון גדול הוא לאיש אמיד להיות מוזמן לדין תורה עם אישה. אולם בדלית ברירה הלך שוב השמש אל הגביר וכמו בפעם הראשונה, נעתקו המילים מפיו עד ששאלו הגביר: מה אמר הרב? אז אמר לו שהאישה אינה מסכימה להמתין ועליו להתייצב עוד היום בבית הרב. מיד נתמלא הגביר חימה על הרב ואמר לשמש בחוצפה: "לך אמור לרב כי אני הגביר של המבורג והוא עודנו אורח פה. עדיין אין הוא מכיר את אנשי המקום. אם אני אומר שבעת שיהא לי פנאי אבוא, הרי בודאי אקיים דבריי!!!"

הלך השמש אל הרב ומסר לו את כל דברי הגביר. מיד קם הרב ואמר אל השמש: "לך מיד ואמור לו כי אמנם נכון שהוא הגביר של המבורג, מכל מקום אם אני אומר שיבוא היום הוא מוכרח לציית ולבוא דווקא היום. אמנם אין תחת ידי צבא ומשטרה שיביאוהו בעל כורחו, בכל זאת יש לי אמצעי ושמו "חרס" ואני יכול לשגר אליו באמצעותך!!!" כשמוע השמש דברים קשים אלו, אחזה אותו פלצות, וביקש מהרב שישלח מישהו אחר. הרב עמד על דעתו שילך הוא בעצמו ובמהירות האפשרית.

כאשר ראה השמש כי אינו יכול להשתמט מתפקיד קשה זה, אזר חלצו והלך לגביר בפעם השלישית. בקושי רב הצליח הגביר להוציא מפי השמש את כל דברי הרב, והשמש עצמו לא יכול היה להביט בפני הגביר מרוב בושה ופחד. מיד כשגמר את דבריו הסתלק מבית הגביר כשכולו מזועזע ונרגש.

כעבור שעה קלה התייצב הגביר בבית הרב, כשהוא מושיט את ידו לעבר הרב ומכריז בקול גדול: "מזל טוב! מזל טוב!!" כבוד הרב באמת ראוי להיות רב בעירנו! עכשו אפשר לגלות את האמת, שאין אני הנתבע ואין האישה הזו תובעת. כל העניין היה בבחינת ניסיון בעלמא. בלב פרנסי העיר קינן חשש גדול שמא הרב מחמת גילו הצעיר לא יוכל לקיים כהלכה את הדין של "לא תגורו מפני איש", כיון שיש במקומו גבירים גדולים ותקיפים. לכן אמרנו לנסות את כבוד תורתנו, ע"י הזמנת דין תורה. עכשו כשראינו שהרב אינו נרתע מכל קושי ואי נעימות, וקיים את מצוות התורה ללא כל סטייה - אכן ראוי הוא להיות רבנו".

(אהבת ישראל)